

розв'язання може бути використання психолого-педагогічної діагностики, яка сприяє визначенню рівня сформованості дитини як молодшого школяра та відіграє провідну роль в організації освітньої діяльності молодших школярів. Вищезазначене передбачає якісну фахову підготовку майбутніх фахівців з дошкільної та початкової освіти, яка забезпечить здатність у педагогів до використання на практиці діагностичних технологій та здійснення аналізу результатів діагностики.

Зважаючи на вищезазначене, маємо визнати, що проблема комплексної підготовки дітей дошкільного віку до навчання в школі є досить актуальною в умовах сьогодення та потребує детальнішого вивчення як теоретичного її аспекту, так і практичного втілення у життя.

Список використаних джерел

1. Адаптація дитини до школи / упоряд. С. Д Максименко. Київ : Мікрос-СВС, 2003. 96 с.
2. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/3210413.pdf>. (дата звернення 17.03.2025).
3. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 20.03.2025)
4. Бех І. Д. Виховання особистості. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади. Кн.2. Київ : Либідь, 2003. 344с.
5. Бешок Т. В. Компетентністний підхід в рамках Нової української школи. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи*: зб. наук. праць. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020. С. 20–24.
6. Крутий К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2 ч. Київ : Освіта, 2009. Ч. 1. 302 с.
7. Назаренко Г. І. Організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.09. Харків, 2002. 174 с.
8. Олійник І. В. Феномен психологічної готовності дітей до навчання у школі в психолого-педагогічній літературі. Вісник Університету ім. Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». 2017. № 2 (14). С. 84–89.
9. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків : Основа, 2010. 360 с.
10. Тимош Ю. В. Актуальні проблеми дошкільної освіти в Україні та за кордоном. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи*: зб. наук. праць. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020. С. 357–359.

ІГРОВЕ РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Олена Сивак, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Л.В. Іщенко, доктор педагогічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

GAMING DEVELOPMENTAL ENVIRONMENT AS A COHERENT SPEECH'S DEVELOPMENT TOOL FOR SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

Olena Syvak, master's student

Анотація. У статті розкрито особливості впливу ігрового розвивального середовища на розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. З'ясовано значення гри для активізації мовленнєвого розвитку дошкільників. Представлено методичні підходи до організації мовленнєво-ігрового простору в закладах дошкільної освіти. Доведено необхідність комплексного використання ігрових методів для розвитку зв'язного мовлення та формування мовленнєвої компетентності старших дошкільників.

Ключові слова: ігрове розвивальне середовище, зв'язне мовлення, дошкільний вік, мовленнєвий розвиток, ігрова діяльність.

Abstract. The article reveals the features of the influence of the game development environment on the development of coherent speech in children of senior preschool age, the importance of the game in activating speech activity and forming communicative skills. Methodological approaches to the organization of speech and game space in preschool institutions and at home are presented. The conclusion is made about the necessity in comprehensive use for comprehensive use of game methods in the development of coherent speech, which contributes to the socialization and cognitive growth of the child.

Key words: game development environment, coherent speech, preschool age, speech development, game activity.

Надважливим завданням дошкільної освіти, зумовленим реалізацією Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», є розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Проблему розвитку мовлення та його взаємозв'язок з ігровою діяльністю досліджували вітчизняні педагоги: Л. Артемова, А. Богуш, Н. Гавриш, А. Омельченко та ін.

Тема ігрового розвивального середовища як засіб розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку є актуальною в Україні ще з кількох причин:

1. Підготовка до навчання в Новій українській школі. Оскільки навчання в НУШ спрямоване на всебічний розвиток дитини, і добре розвинене мовлення дитини-дошкільника.
2. Роль гри у розвитку мовлення. Рольові, сюжетні, дидактичні ігри сприяють розвитку словникового запасу, граматичної правильності мовлення та вмінню висловлювати думки.
3. Психологічний комфорт дитини. Ігрове середовище створює сприятливу атмосферу для спілкування, знімає напруження, допомагає долати страхи, невпевненість та труднощі у спілкуванні.
4. Вплив цифровізації. Сучасні технології відкривають нові можливості для створення інтерактивних ігрових методик розвитку мовлення (мультимедійні ігри, мобільні додатки, віртуальна реальність).
5. Соціокультурні зміни. В умовах змін у суспільстві, особливо через воєнні події, значущість мовного розвитку зростає. Дітям необхідно навчитися ефективно висловлювати свою думку, спілкуватися з однолітками та дорослими.

Організуюючи ігрове розвивальне середовище важливо дотримуватися певних педагогічних умов, які сприяють розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників. Схарактеризуємо їх.

Насиченість предметно-ігрового середовища:

— забезпечення різноманітних іграшок, ігрових матеріалів, атрибутів для сюжетно-рольових ігор, дидактичних ігор, настільно-друкованих ігор, будівельного матеріалу тощо. Важливо, щоб ці матеріали стимулювали дитячу уяву, творчість та спонукали до спілкування;

— варіативність та гнучкість середовища (можливість трансформувати ігровий простір, змінювати ігрові осередки залежно від потреб дітей та освітніх завдань);

- доступність та безпечність (вільний доступ дітей до ігрових матеріалів, їх безпечність та відповідність віковим особливостям);
- естетичність та привабливість (створення комфортної та естетично привабливої атмосфери, яка б заохочувала дітей до гри).

Педагогічна взаємодія вихователя з дітьми в ігровій діяльності

Педагогічна взаємодія вихователя і дітей в організації ігрової діяльності включає:

- створення мотивації до спілкування в грі (вихователь може використовувати різні прийоми для заохочення дітей до взаємодії, обговорення ігрових задумів, розподілу ролей);
- участь вихователя в грі на позиції партнера, введення нових сюжетних ліній, ролей, предметів, що сприяє розширенню словникового запасу, розвитку діалогічного та монологічного мовлення;
- запитання, які спонукають дітей пояснювати свої дії, описувати персонажів, прогнозувати розвиток подій, розмірковувати над ігровими ситуаціями;
- створення ситуацій, у яких дітям необхідно детально розповідати про свої ігрові дії, пояснювати свій вибір, домовлятися з іншими учасниками гри;
- моделювання правильних зразків мовлення (вихователь використовує чітке, граматично правильне мовлення, коментує ігрові дії, називає предмети та явища, демонструє різні типи висловлювань (опис, розповідь, пояснення).

Створення сприятливої мовленнєвої атмосфери:

- створення ситуацій, у яких кожна дитина має можливість висловитися;
- уважне ставлення до дитячих висловлювань.

Реалізація цих педагогічних умов у процесі організації ігрового розвивального середовища сприяє активному розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку, збагачує їхній словниковий запас, формує вміння будувати розгорнуті висловлювання, вести діалог та монолог.

Ігрове середовище дає можливість реалізувати завдання з розвитку мовлення, створює ситуацію успіху.

Для вдосконалення артикуляції дітям пропонують різні вправи: «Виправ Незнайка», «Назви і відгадай», «Вимов так, як я», ігри зі Звуковичками та Звукоїдом.

Розвитку фонематичного слуху сприяють ігри та вправи: «Відгадай, хто покликав», «Зіпсований телефон», «Відгадай звук», «Що як звучить?», «Упізнай, хто це». Для розвитку мовленнєвого дихання використовують ігри та вправи: здмухування «парашутиків» з кульбаб, надування гумових іграшок, повітряних кульок, ігри з паперовими кораблями, квітками, сніжинками.

У сучасних закладах освіти широко використовуються коректурні таблиці, розроблені Н. Гавриш, О. Безсоною. Кожна таблиця – це інформаційно-ігрове поле з різною кількістю клітинок (від 9 до 25), заповнених предметними картинками відповідно до певної теми. Тематична палітра досить широка і майже не змінюється в різних вікових групах, розширюється лише змістове наповнення, набір картинок, урізноманітнюються зв'язки між поняттями [4].

Активний словник дітей збагачується за допомогою ігор та вправ: «Я знаю п'ять назв...», «Четвертий зайвий», «Назви одним словом», «Чарівний мікрофон», «Скажи навпаки».

Чільне місце відводять завданням на словотворення: «Чиє дитинча?», «Великий – маленький», «Назви професію», «Хто це робить?», «Слова-родичі», «Додай слівце».

Важливими є ігри, які навчають поєднувати слова, складати речення, зокрема: «Зberi речення», «Я почну, а ти продовжуй», «Добре – погано».

Таким чином, саме через гру активно розвивається мовлення дітей, збагачується їх словниковий склад. Усе це є основною гармонійного розвитку дошкільнят, що гарантує успішне навчання в школі. Розвивальне ігрове середовище є не лише методом навчання, а й засобом психологічної адаптації та соціалізації дошкільнят.

Ігрове розвивальне середовище в сучасних закладах освіти має надзвичайно важливе значення для розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Його вплив є багатограним і охоплює важливі ключові аспекти становлення комунікативної компетентності дитини.

Отже, для дошкільників гра є основною формою діяльності, яка викликає природний інтерес та бажання діяти. Саме в ігровій діяльності виникає нагальна потреба у спілкуванні з однолітками та дорослими. У сучасному закладі освіти ігрове розвивальне середовище є не просто місцем для розваг, а потужним інструментом для інтегрованого розвитку дитини, де мовленнєвий розвиток є одним із ключових аспектів. Створення якісного, різноманітного та стимулюючого ігрового середовища, а також уміле педагогічне керівництво ігровою діяльністю є важливими чинниками успішного розвитку мовлення дітей.

Список використаних джерел

1. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів ВНЗ. Київ : Слово, 2006. 304 с.
2. Бондаренко А. Зв'язне мовлення засобами наочного моделювання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 6. С. 25–33.
3. Логвинчук С. Л. Дидактичні ігри, вправи, творчі завдання: розвиток мовленнєвої компетентності дошкільників: методичний посібник Харків : Основа, 2013. 191 с.
4. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри: ефективний досвід *Дошкільне виховання*. 2016. № 2. С. 11–15.
5. Омеляненко А. Навчання дітей старшого дошкільного віку складати розповіді-роздуми: монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2009. 196 с.

НАРОДНА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сніжана Скугорова, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Ірина Форманюк, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: К.А. Колеснік, докторка філософії, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

EXCURSION AS A MEANS OF SPEECH DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

Snizhana Skuhorova, *master's student*

Iryna Formaniuk, *master's student*

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкрито особливості розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку в процесі проведення народних ігор на свіжому повітрі. Зроблено дефінітивний аналіз понять «мовлення», «гра». У статті описано народні ігри, які сприятимуть мовленнєвому розвитку дошкільників.

Ключові слова: мовлення, розвиток мовлення, гра, народна гра, діти дошкільного віку.

Abstract. The article reveals the features of speech development of children of senior preschool age in the process of conducting folk games in the fresh air. A definitive analysis of the concepts of «speech», «game» is made. The article describes folk games that will contribute to the speech development of preschoolers.

Key words: speech, speech development, game, folk game, preschool children.

Мовлення є основним засобом спілкування, пізнання світу та вираження власних думок. Саме в старшому дошкільному віці спостерігається інтенсивний розвиток мовленнєвих навичок, що має велике значення для подальшого навчання та соціалізації